

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

до законопроекту згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації економіки та справедливого застосування фізичними особами-підприємцями (ФОП) реєстраторів розрахункових операцій та Книги обліку доходів» (реєстр. № 4468 від 07.12.2020), внесений народними депутатами України Шевченком Є.В., Загороднім Ю.І., Камельчуком Ю.О. та іншими (далі – законопроект).

2. Завдання законопроекту

Законопроектом передбачається внести зміни до Податкового кодексу України (далі – Кодекс), відповідно до яких:

- збільшується обсяг доходу, з досягненням якого пов'язана можливість перебувати на I, II або III групі спрощеної системи оподаткування, з 167, 834 та 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі – МЗП), на, відповідно, 200, 1000 та 1400 МЗП відповідно;

- запроваджуються норми, згідно яких для фізичних осіб – підприємців (далі – ФОП) - платників єдиного податку I та II груп і платників єдиного податку III групи, які не є платниками податку на додану вартість, у разі реєстрації Книги обліку доходів (форма та порядок ведення якої затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику) у встановленому порядку та її щоденного ведення, записи в зазначеній Книзі є первинним (оперативним) обліком результатів роботи і достатньою підставою для формування показників податкової звітності;

- запроваджується новий механізм застосування платниками єдиного податку реєстраторів розрахункових операцій та/або програмних реєстраторів розрахункових операцій (далі – РРО/ПРРО), а саме, передбачається можливість не застосовувати РРО/ПРРО платниками єдиного податку I - IV груп (ФОП) при здійсненні продажу товару або послуги, ціна яких становить не більше 3 (трьох) розмірів МЗП, з одночасним збільшенням до 500 МЗП (3 млн грн з 01.01.2021) граничного обсягу доходу, при досягненні якого виникає обов'язок застосовувати РРО/ПРРО, в тому числі звільнення від такого обов'язку тих підприємців - платників єдиного податку, які наразі здійснюють ризикові види діяльності та використовують РРО/ПРРО.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Прийняття законопроекту може призвести до втрат бюджетів усіх рівнів.

Водночас суб'єктом законодавчої ініціативи не надано відповідних фінансово-економічних розрахунків до законопроекту.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000099F72E008EA48300](#)

Підписувач [Воробей Світлана Іванівна](#)

Дійсний з [30.04.2020 12:26:18](#) по [30.04.2022 12:26:18](#)

Міністерство фінансів України

11110-05-3/40884 від 29.12.2020

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

За розрахунками Мінфіну:

- у разі збільшення обсягу доходів платників спрощеної системи оподаткування I групи зі 167 до 200 МЗП (у 2021 році – з 1,0 до 1,2 млн грн) приблизні втрати складатимуть 66,1 млн грн (перехід платників з II на I групу єдиного податку);

- у разі збільшення обсягу доходів платників спрощеної системи оподаткування II групи з 834 до 1000 МЗП (у 2021 році – з 5,0 до 6,0 млн грн) приблизні втрати складатимуть 98,5 млн грн (перехід платників з III на II групу).

Оцінити втрати доходів у разі переходу платників із загальної системи оподаткування в спрощену систему оподаткування (III групу), а також зміни порогу доходу для обов'язкового застосування РРО/ПРРО неможливо, оскільки відсутні відповідні дані для розрахунку.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація законопроекту не потребуватиме фінансових витрат з Державного та місцевих бюджетів.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Суб'єктом права законодавчої ініціативи не додано фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) в порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Пропозиція щодо збільшення лімітів граничних доходів для суб'єктів, що перебувають на спрощеній системі оподаткування не підтримується виходячи з наступного.

Результати декларування ФОП – платниками єдиного податку доходів, отриманих у 2019 році, свідчать про достатність чинних граничних обсягів доходу для перебування на кожній групі спрощеної системи оподаткування.

- I група, 208,5 тис. ФОП задекларували близько 22,1 млрд грн, що в середньому становить 106 тис. грн на одного підприємця (ліміт становив 300 тис. грн);

II група, 627,7 тис. ФОП задекларували близько 374,1 млрд грн, що в середньому становить 596 тис. грн на одного підприємця (ліміт становив 1,5 млн грн);

- III група:

13,3 тис. ФОП з реєстрацією ПДВ задекларували близько 22,8 млрд грн, що в середньому становить 1,7 млн грн на одного підприємця (ліміт становив 5,0 млн грн);

514,1 тис. ФОП без реєстрації ПДВ задекларували близько 378,2 млрд грн, що в середньому становить 736,0 тис. грн на одного підприємця (ліміт становив 5,0 млн грн);

13,6 тис. юридичних осіб з реєстрацією ПДВ задекларували близько 18,7 млрд грн, що в середньому становить 1,4 млн грн на одну юридичну особу (ліміт становив 5,0 млн грн);

151,9 тис. юридичних осіб без реєстрації ПДВ задекларували близько 85,7 млрд грн, що в середньому становить 564,2 тис грн на одну юридичну особу (ліміт становив 5,0 млн грн).

Разом з тим, відповідно до Закону України від 30.03.2020 № 540 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» граничні обсяги доходу для платників єдиного податку було збільшено до 1 млн грн для I групи, до 5 млн грн для II групи та до 7 млн грн для III групи, а відповідно до Закону України від 01.12.2020 № 1017 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» їх «прив'язано» до розміру МЗП, що фактично призведе до щорічного збільшення таких обсягів.

Крім того, на сьогодні практика справляння єдиного податку платниками III групи – як ФОП, так і юридичними особами свідчить про залучення цих платників до застосування схем ухилення від оподаткування.

Отже, підвищення граничних обсягів доходу разом з наданням можливості перебувати на спрощеній системі оподаткування більшій кількості суб'єктів господарювання призведе до поширення схем ухилення від оподаткування та, відповідно, зменшення надходжень до бюджетів.

Пропозиція щодо запровадження норми, згідно з якою, у разі реєстрації Книги обліку доходів у встановленому порядку та її щоденного ведення, вона буде достатньою підставою для формування показників податкової звітності, не відповідає пункту 44.1 статті 44 Кодексу, відповідно до якого для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності на підставі даних, не підтверджених вище визначеними документами.

Таким чином, реалізація норм законопроекту може призвести до неоднозначного трактування норм законодавства.

Одночасно слід зазначити, що Законом України від 14.07.2020 № 786 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб – підприємців» з 1 січня 2021 року передбачено скасування вимоги щодо обов'язкової реєстрації Книги обліку доходів та Книги обліку доходів та витрат.

При цьому, ФОП та фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, зобов'язані вести облік доходів і витрат. Облік доходів і витрат може вестися в паперовому та/або електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет. Типова форма, за якою здійснюється облік доходів і витрат, та порядок ведення такого обліку визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

ФОП – платники єдиного податку I та II груп та платники єдиного податку III групи, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів.

ФОП – платники єдиного податку III групи, які є платниками податку на додану вартість, ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення доходів та витрат. Облік доходів та витрат може вестися в паперовому та/або електронному вигляді.

Також законопроектом пропонується відмінити обов'язок застосування РРО/ПРРО платниками єдиного податку I - IV груп (ФОП), що реалізують товари (надають послуги), ціна яких не перевищує 3 (три) розмірів МЗП.

Такий підхід є економічно необґрунтованим в частині зазначеної ціни (авторами не надано обґрунтування саме такого розміру ціни товару), а реалізація зазначеної норми може призвести до штучного ухилення від використання РРО/ПРРО для обліку реальних сум проданих товарів/наданих послуг шляхом незначного зниження їх ціни. Крім того, в умовах скасування попереднього програмування та відміни обов'язку реалізовувати товари лише за умови наявності цінника, реалізацію товарів запропонованим методом не можливо буде відслідковувати.

Крім того, зазначений законопроект не підтримується в частині збільшення майже втричі суми, яка даватиме право не застосовувати РРО/ПРРО (з 1,32 млн грн з 01.01.2021 до 3 млн грн), а також необґрунтованого звільнення від обов'язкового вже на сьогоднішній день застосування РРО/ПРРО підприємцями-спрощенцями, які здійснюють ризикові види діяльності, зокрема, реалізацію технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту; реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення та надання платних послуг у сфері охорони здоров'я.

Слід також зазначити, що передбачені законопроектом зміни до пункту 296.10 статті 296 Кодексу, який визначає основні положення для застосування РРО/ПРРО платниками єдиного податку та до пункту 61 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, який встановлює правила застосування таких норм на перехідний період (при чому без зазначення періоду дії такої

норми), не узгоджуються між собою, оскільки передбачають різні критерії для застосування РРО/ПРРО платниками єдиного податку та призведуть до неоднозначного їх трактування.

Враховуючи вищевикладене, проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації економіки та справедливого застосування фізичними особами-підприємцями (ФОП) реєстраторів розрахункових операцій та Книги обліку доходів» (реєстр. № 4468 від 07.12.2020), внесений народними депутатами України Шевченком Є.В., Загороднім Ю.І., Камельчуком Ю.О. та іншими, не підтримується.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ